

РЕЛІГІЯ В ОГНІ: ТРИ РОКИ ВІЙНИ У ЦИФРАХ

Лютий 2022 року –
Лютий 2025 року

ЗВІТ ЗА ПРОЄКТОМ «РЕЛІГІЯ В ОГНІ»

Релігія в огні: Три роки війни у цифрах. Звіт за результатами проєкту «Релігія в огні» (24 лютого 2022 року - 2 лютого 2025 року). Київ, 2025. 9 с.

Звіт «Релігія в огні: Три роки війни у цифрах» містить результати моніторингу та аналізу пошкоджень релігійних споруд України внаслідок російської військової агресії. Дослідження охоплює період із 24 лютого 2022 року по 2 лютого 2025 року. Зібрані дані можуть бути використані у правозахисній діяльності, академічних дослідженнях та публічних дискусіях щодо впливу війни на релігійну сферу України.

Автори:

Басаурі Зюзіна Анна Марія, Кулініченко Марина, Лещинський Антон, Нікіфоров Карен, Підгорна Лілія, Севаст'янів Уляна, Фенно Ірина, Халіков Руслан.

ISBN 978-617-8310-41-7

ПРО ПРОЄКТ «РЕЛІГІЯ В ОГНІ»

Проєкт «Релігія в огні: документування воєнних злочинів Росії проти релігійних громад України» був ініційований у березні 2022 року ГО «Майстерня академічного релігієзнавства» та підтриманий державними інституціями й громадськими організаціями. Проєкт покликаний фіксувати та документувати факти пошкодження релігійних споруд внаслідок російської військової агресії, а також аналізувати зміни у релігійних громадах України після початку повномасштабного вторгнення. Зібрані матеріали можуть бути використані у наукових дослідженнях впливу війни на релігійне життя України, у підготовці звітів вітчизняними та міжнародними громадськими і правозахисними організаціями.

Матеріали проєкту «Релігія в огні» публікуються на офіційному сайті та сторінці громадської організації у мережі Фейсбук, видаються детальні звіти за результатами моніторингу зруйнованих та пошкоджених релігійних споруд, регулярно учасники проєкту друкують статті в академічних журналах, роблять презентації на конференціях та для широкого загалу, дають інтерв'ю та коментарі для новинних ресурсів тощо.

У 2023 році був створений двомовний сайт «Релігія в огні», що містить детальну інформацію про конкретні пошкоджені чи зруйновані релігійні об'єкти, а також ілюстративні матеріали та посилання на джерела. Адресу сайту ви можете знайти на останній сторінці цього звіту.

Зруйновані та пошкоджені релігійні об'єкти

	Православні (УПЦ (МП))	338		Мусульманські	8
	Православні (ПЦУ)	58		Юдейські	17
	Греко- і римо- католицькі	24		Духовні навчальні заклади	9
	Протестантські	176		Споруди інших релігій	15

ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ 643
(духовні навчальні заклади належать до різних релігій)

Використовуючи різні методи збору інформації, а саме моніторинг відкритих джерел, польові візити дослідницької групи, а також цільові контакти з релігійними організаціями й військовими обласними державними адміністраціями, команда проєкту зафіксувала, що станом на 02 лютого 2025 року пошкоджено та зруйновано щонайменше 643 культових споруди. До них відносяться: храми, мечеті, синагоги, каплиці, молитовні будинки, зали Царств, кладовища, меморіальні знаки та духовні навчальні заклади.

Кількість зруйнованих та пошкоджених релігійних об'єктів станом на

Акцентуємо, що ці дані не є вичерпними, з огляду на низку причин: неможливість отримати доступ до споруди чи, навіть, отримати інформацію про її стан, оскільки вона знаходиться в зоні постійних обстрілів чи бойових дій, або ж перебуває на тимчасово окупованій території. Враховуючи те, що низка населених пунктів є повністю зруйнованими, то передбачливо, що і релігійні споруди там також зазнали значних пошкоджень або ж цілковито зруйновані, однак, опрацювання цього масиву даних вимагає залучення до роботи інших ресурсів та інструментів, якими поки що не володіють дослідники і дослідниці проєкту. Також інформація про руйнування чи пошкодження релігійних об'єктів у відкритих джерелах іноді з'являється із запізненням, що дає певну похибку в статистиці. Ці фактори уможливають припущення, що кількість зруйнованих та пошкоджених релігійних будівель є значно більшою, аніж зафіксовано та задокументовано командою проєкту.

Ступінь пошкодження релігійних об'єктів

Дані щодо ступеню пошкодження релігійних об'єктів відображають наскільки можливим або неможливим є відновлення споруди, а також її подальше використання з релігійною метою.

Повне руйнування та важкі пошкодження становлять 23,3% від загальної кількості зруйнованих та пошкоджених споруд. Повністю зруйнованими є 53 споруди, важких пошкоджень зазнали 97 об'єктів. Більшість релігійних об'єктів зазнали середніх та

легких пошкоджень: 412 об'єкти. На жаль, на основі деяких повідомлень неможливо визначити ступінь пошкодження релігійних об'єктів, таких в базі проєкту «Релігія в огні» - 81.

Повністю зруйновані релігійні об'єкти на мапі України

Повне руйнування релігійних споруд завдає непоправних втрат релігійним громадам та культурній спадщині України. Загалом від 24 лютого 2022 року повністю знищеними є 53 релігійні споруди, серед яких найбільше (31 споруда) належить до УПЦ (МП), по 5 - до ПЦУ, ЄХБ та СЄ, 2 - до ХВЕ, по 1 - до юдаїзму, ісламу, індуїзму, інших протестантів та УГКЦ. Той факт, що відповідно до міжнародного гуманітарного права релігійні споруди перебувають під особливим захистом не є перешкодою для їх умисних обстрілів та свідомого нищення російською армією.

Зруйновані та пошкоджені релігійні об'єкти на мапі України

Регіональний розподіл зруйнованих та пошкоджених сакральних будівель наочно демонструє, що релігійна інфраструктура зазнає значних втрат на територіях, що перебували чи досі перебувають в окупації, а також в зоні активних бойових дій. Найбільше втрат завдано релігійним громадам на території Луганської, Донецької, Київської, Харківської, Херсонської областей, і зруйнованими і пошкодженими є найбільше храмів УПЦ (МП), протестантських будівель та залів Царства свідків Єгови. Це можна пояснити тим, що на даних територіях інфраструктура цих конфесій була досить розгалуженою. Однак є також області, де не постраждала жодна релігійна споруда (станом на 02 лютого 2025 р), як то наприклад, Волинська, Закарпатська, Івано-Франківська, Кіровоградська, Рівненська, Черкаська та Чернівецька області.

Зруйновані та пошкоджені релігійні об'єкти: Луганська область

 Православ'я (УПЦ (МП))	49
 Протестантизм (ЄХБ)	7
 Свідки Єгови	7
 Протестантизм (ХВЕ)	4
 Адвентисти сьомого дня	2
 Протестантизм (інші)	2
 Греко-католицизм (УГКЦ)	1
 Іслам	1
 Індуїзм	1
ЗАГАЛОМ	74

Зруйновані та пошкоджені релігійні об'єкти: Донецька область

 Православ'я (УПЦ (МП))	74
 Свідки Єгови	22
 Протестантизм (ЄХБ)	12
 Іслам	4
 Протестантизм (інші)	4
 Православ'я (ПЦУ)	3
 Інші релігії	2 кладовища + 1 Вірменський хачкар
 Юдаїзм	3
 Римо-католицизм (РКЦвУ)	2
 Греко-католицизм (УГКЦ)	2
 Індуїзм	1
 Адвентисти сьомого дня	1
ЗАГАЛОМ	131

Зруйновані та пошкоджені релігійні об'єкти: Сумська область

 Православ'я (УПЦ (МП))	31
 Православ'я (ПЦУ)	1
 Протестантизм (ЄХБ)	3
 Свідки Єгови	1
 Адвентисти сьомого дня	1
 Юдаїзм	1
 Інші релігії (невідомо)	1
ЗАГАЛОМ	39

Зруйновані та пошкоджені релігійні об'єкти: Дніпропетровська область

 Православ'я (УПЦ (МП))	15
 Свідки Єгови	4
 Православ'я (ПЦУ)	2
 Протестантизм (інші)	1
 Інші релігії (невідомо)	1
ЗАГАЛОМ	23

Зруйновані та пошкоджені релігійні об'єкти: Харківська область

	Православ'я (УПЦ (МП))	51
	Свідки Єгови	12
	Православ'я (ПЦУ)	11
	Протестантизм (ЄХБ)	3
	Юдаїзм	3
	Протестантизм (інші)	2
	Інші релігії	1
	Адвентисти сьомого дня	1
	Іслам	1
	Греко-католицизм (УГКЦ)	1
	Римо-католицизм (РКЦвУ)	1
	Караїмізм	1
	Протестантизм (ХВЕ)	1
	ЗАГАЛОМ	90

1 кладовище + 1 релігійна громада "Християнська церква"

Зруйновані та пошкоджені релігійні об'єкти: Херсонська область

	Православ'я (УПЦ (МП))	38
	Православ'я (ПЦУ)	18
	Греко-католицизм (УГКЦ)	3
	Римо-католицизм (РКЦвУ)	2
	Протестантизм (ЄХБ)	4
	Протестантизм (інші)	2
	Свідки Єгови	10
	Адвентисти сьомого дня	3
	Юдаїзм	1
	Іслам	1
	Інші релігії	1
	ЗАГАЛОМ	86

1 Херсонес Таврійський + 1 кладовище + 1 комплекс будівель ставропигійської громади + 1 невідомо

Зруйновані та пошкоджені релігійні об'єкти: Миколаївська область

	Свідки Єгови	7
	Православ'я (УПЦ (МП))	6
	Адвентисти Сьомого дня	4
	Православ'я (ПЦУ)	2
	Римо-католицизм (РКЦвУ)	1
	Протестантизм (ЄХБ)	1
	Протестантизм (інші)	1
	ЗАГАЛОМ	22

Зруйновані та пошкоджені релігійні об'єкти: Запорізька область

	Православ'я (УПЦ (МП))	12
	Протестантизм (ЄХБ)	10
	Свідки Єгови	4
	Юдаїзм	3
	Православ'я (ПЦУ)	2
	Меноніти	2
	Греко-католицизм (УГКЦ)	1
	Адвентисти сьомого дня	1
	ЗАГАЛОМ	35

Зруйновані та пошкоджені релігійні об'єкти: Полтавська область

	Протестантизм (інші)	1
	ЗАГАЛОМ	1

Зруйновані та пошкоджені релігійні об'єкти: Хмельницька область

	Римо-католицизм (РКЦвУ)	1
	ЗАГАЛОМ	1

Зруйновані та пошкоджені релігійні об'єкти: Київ та Київська область

 Православ'я (УПЦ (МП))	38
 Православ'я (ПЦУ)	11
 Греко-католицизм (УГКЦ)	3
 Римо-католицизм (РКЦвУ)	3
 Протестантизм (ЄХБ)	9
 Протестантизм (ХВС)	4
 Протестантизм (інші)	2
 Свідки Єгови	9
 Адвентисти сьомого дня	4
 Юдаїзм	4
 Іслам	1
ЗАГАЛОМ	88

Зруйновані та пошкоджені релігійні об'єкти: Житомирська область

 Православ'я (ПЦУ)	2
 Православ'я (УПЦ (МП))	1
 Православ'я (РПЦЗ)	1
 Протестантизм (ЄХБ)	1
 Свідки Єгови	1
ЗАГАЛОМ	6

Зруйновані та пошкоджені релігійні об'єкти: Вінницька область

 Православ'я (УПЦ (МП))	2
ЗАГАЛОМ	2

Зруйновані та пошкоджені релігійні об'єкти: Чернігівська область

 Православ'я (УПЦ (МП))	15
 Православ'я (ПЦУ)	4
 Протестантизм (ЄХБ)	2
 Адвентисти Сьомого дня	2
 Свідки Єгови	1
 Інші релігії	4, з яких 1 церква та 1 каплиця невідомої юрисдикції, Борисоглібський собор та Свято-Іллінська церква, які зараз є музеями
ЗАГАЛОМ	28

Зруйновані та пошкоджені релігійні об'єкти: Одеська область

 Православ'я (УПЦ (МП))	7
 Юдаїзм	2
ЗАГАЛОМ	9

Зруйновані та пошкоджені релігійні об'єкти: Тернопільська область

 Юдаїзм	1
 Інші релігії	1 Екуменічна каплиця ПЦУ та УГКЦ
ЗАГАЛОМ	2

Зруйновані та пошкоджені релігійні об'єкти: Львівська область

 Римо-католицизм (РКЦвУ)	2
 Православ'я (ПЦУ)	2
 Греко-католицизм (УГКЦ)	1
 Свідки Єгови	1
ЗАГАЛОМ	6

<https://www.facebook.com/officialmarinua>

https://twitter.com/Religion_Fire

https://www.youtube.com/watch?v=ceTQ_SDCmus&list=PLD4ff6oXooZd2mp5jhyLSTkzbdQ1ury3Z

ГО "Майстерня
академічного
релігієзнавства

www.mar.in.ua

Проект
"Релігія в огні"

<http://uk.religiononfire.mar.in.ua>

ДИЗАЙНЕР: ДОЛИНСЬКА СВИТЛАНА

